

รายงานผลงานเรื่องเต็มการทดลองที่สิ้นสุด

- ชุดโครงการวิจัย** : วิจัยและพัฒนาการผลิตพืชเศรษฐกิจเฉพาะพื้นที่ภาคใต้ตอนบน
- โครงการวิจัย** : วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตกล้วยเล็บมือนางในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน
กิจกรรม :สำรวจและศึกษาเชื้อพันธุ์กล้วยเล็บมือนางในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน
- ชื่อการทดลอง(ภาษาไทย)** : สำรวจและศึกษาเชื้อพันธุ์กล้วยเล็บมือนางในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน
ชื่อการทดลอง(ภาษาอังกฤษ): Serveying and Study on *Musa sp.*;Kluai Leb Mu Nang Variety in the Upper Southern of Thailand
- คณะผู้ดำเนินงาน**
หัวหน้าการทดลอง อาพร คงอิสโร^{1/}
ผู้ร่วมงาน รุปนีย์ ทองบุญ ^{1/} วริยา ประจิมพันธุ์^{1/} สุธีรา ถาวรรัตน์^{2/}
อุดมพร เสือมาก^{3/} สโรชา กรีธาพล^{4/}

5. บทคัดย่อ

การสำรวจ รวบรวม และศึกษาเชื้อพันธุ์ของกล้วยเล็บมือนางในเขตภาคใต้ตอนบน เพื่อสำรวจลักษณะและพื้นที่การกระจายพันธุ์ กล้วยเล็บมือนาง ในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน จังหวัดนครศรีธรรมราช 14 ราย ชุมพร 21 ราย สุราษฎร์ธานี 2 ราย พังงา 7 ราย และจังหวัดภูเก็ต 2 ราย เนื่องจากกล้วยเล็บมือนางเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในท้องถิ่นที่มีการปลูกมาแต่โบราณ จากการสำรวจพบว่า ลักษณะการปลูก กล้วยเล็บมือนางที่ปลูกในภาคใต้ตอนบนส่วนใหญ่จะเป็นการปลูกแซมไม้ผลอื่น เช่นเงาะ, มังคุด, ทุเรียน, ยางพาราหรือปาล์มน้ำมัน เพื่อเสริมรายได้ เนื่องจากกล้วยเล็บมือนาง เป็นพืชที่ให้ผลผลิตยาวนานหลายปี ปลูกครั้งเดียวสามารถที่จะเก็บผลผลิตได้เป็นสิบปีให้ผลผลิตเร็ว รสชาติอร่อย เป็นที่นิยมบริโภคในท้องถิ่น ราคาดีไม่มีปัญหาเรื่องการตลาด สามารถแปรรูปได้หลายแบบ เช่น กล้วยฉาบ อบน้ำผึ้ง เป็นต้น จากการสำรวจในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน สามารถแยกสายพันธุ์ตามลักษณะสีของกาบไปได้ 3 ลักษณะ คือ สายพันธุ์กาบใบสีเขียว พบทุกจังหวัดในภาคใต้ตอนบน แบบที่สอง สายพันธุ์กาบใบสีแดง พบมากที่จังหวัดชุมพรและ พังงา แบบที่สาม สายพันธุ์กาบใบสีเขียวปนแดง พบมากที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ภูเก็ต พังงาและสุราษฎร์ธานี นอกจากนี้ยังพบว่าพันธุ์ปลูกในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พังงา และภูเก็ตจะมีขนที่ผลด้วย ซึ่งเป็นลักษณะที่ดี เป็นที่นิยมของตลาด เนื่องจากมีรสชาติหวาน เนื้อแน่นกว่าสายพันธุ์ที่ไม่มีขน ส่วนสายพันธุ์ที่ผลไม่มีขนพบที่จังหวัดชุมพร และสุราษฎร์ธานี

^{1/}ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครศรีธรรมราช

^{2/}สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่7

^{3/}ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรชุมพร

^{4/}ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรภูเก็ต

6. คำนำ

กล้วยเล็บมือนาง เป็นพืชที่จัดอยู่ในวงศ์ Musaceae มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Musa sapientum* Linn. มี Genome เป็น AA มีจำนวนโครโมโซม $2n=22$ เช่นเดียวกับกล้วยหอมจันทร์ กล้วยไข่ทองร่วง กล้วยไข่จีน กล้วยน้ำว้า กล้วยไล กล้วยสา กล้วยหอม กล้วยหอมจำปา กล้วยทองกาบดำ (เบญจมาศและประวัตติ, 2534 ; วรายุทธ และอรดี, 2536 ; ประศาสตร์ และคณะ, 2538) จัดอยู่ในกลุ่มเดียวกับกล้วยไข่ของไทย กล้วยพันธุ์ *senorita* ของฟิลิปปินส์ กล้วยพันธุ์ *pisangmas* ของมาเลเซีย กล้วยพันธุ์ *Lady's Finger* ของฮาวาย และกล้วยพันธุ์ *apple banana* ของ west indies (Valmayer et al 1990 ; Yoking, 1992) และมีชื่ออื่นซึ่งเรียกต่างกันหลายพื้นที่ ได้แก่ กล้วยเล็บมือนาง (สุราษฎร์ธานี) กล้วยข้าว (ภูเก็ต) กล้วยทองดอกหมาก (พัทลุง) กล้วยหมาก (นครศรีธรรมราช) กล้วยมะลิอ่อน (จันทบุรี) กล้วยอ่อน (ชัยภูมิ) กล้วยใต้ (เชียงใหม่) กล้วยตานีอ่อน (อุบลราชธานี) หนึ่งเครือมี 7-8 หวี หวีหนึ่งมี 10-16 ผล ผลขนาดเล็ก กว้าง 2-2.5 เซนติเมตร ขนาดเท่านิ้วมือ ผลค่อนข้างโค้งงอปลายเรียวยาว ก้านผลสั้น เปลือกหนา ผลดิบผิวสีเขียวอมเทานวล เนื้อใสสีขาว ผลแข็ง รสฝาด เมื่อผลสุกเปลือกสีเหลืองทอง เนื้อใสสีเหลือง รสหวาน มีกลิ่นคล้ายกล้วยหอมจันทร์ เมล็ดลีบหรือไม่มีเมล็ด ลำต้นสูงไม่เกิน 2.5 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางน้อยกว่า 15 เซนติเมตร จะเห็นได้ว่าลักษณะลำต้นมีขนาดเล็ก ตี้ยกว่ากล้วยทั่วไป จึงสามารถปลูกเป็นพืชแซมในสวนไม้ผลได้ดี เนื่องจากเป็นพืชที่ต้องการแสงน้อยในการเจริญเติบโต (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรชุมพร, 2552) และปลูกเป็นพืชแซมยางได้โดยปลูก 3 แถวระหว่างร่องยาง ปลูก 2×2.5 เมตร (เบญจมาศ, 2534) กล้วยเล็บมือนางเป็นพืชที่มีการปลูกอยู่ทั่วไปในเขตภาคใต้ ตอนบน ได้แก่ จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต และนครศรีธรรมราช เป็นต้น เป็นกล้วยที่นิยมบริโภคทั้งแบบสดและแปรรูป เนื่องจากมีผลมีขนาดเล็กพอกำ รสหวานจัด นอกจากนี้ก็ยังนิยมนำไปแปรรูปเป็นกล้วยตาก กล้วยอบ กล้วยฉาบ ฯลฯ โดย การปลูกเพื่อจำหน่ายจะจำกัดอยู่ในบางพื้นที่ เท่านั้นโดยเฉพาะจังหวัดชุมพร จะเป็นพื้นที่ที่มีการผลิตและจำหน่ายมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกล้วยเล็บมือนางในท้องถิ่นมีสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตทำให้ ได้ผลผลิตน้อยหรือได้ผลผลิตที่มีลักษณะผลและรสชาติไม่เป็นที่ยอมรับ ดังนั้นจากประเด็นเหล่านี้ จึงจำเป็นต้องมีการสำรวจเพื่อศึกษาความแตกต่างของพันธุ์กล้วยเล็บมือนางในแต่ละพื้นที่การกระจายพันธุ์ เพื่อนำมาพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและสร้างองค์ความรู้การผลิตที่เป็นมาตรฐานสำหรับขยายพื้นที่การผลิตกล้วยเล็บมือนางคุณภาพ เพื่อสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้กับเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนต่อไป

7. วิธีดำเนินการ

- อุปกรณ์

1. แหล่งปลูกกล้วยเล็บมือนาง ในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน (ชุมพร สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต และ นครศรีธรรมราช)

2. เอกสารแบบสำรวจพันธุ์พืชของกองคุ้มครองพันธุ์พืช
3. เครื่องมือวัดการเจริญเติบโต ขนาดของทรงพุ่มและลำต้น
4. กล้องบันทึกภาพดิจิทัล
5. เครื่องมือวัดพิกัด

- วิธีการ

1. แผนการทดลอง -
2. กรรมวิธี -
3. วิธีปฏิบัติการทดลอง

1. สำรวจพื้นที่การกระจายพันธุ์กล้วยเล็บมือนาง เพื่อจัดทำแผนที่การกระจายตัว (Distribution Map) และศึกษาความหลากหลายทางด้านพันธุกรรมของเชื้อพันธุ์ คือ จ.ชุมพร ภูเก็ต นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี

2. ศึกษาลักษณะประจำพันธุ์ และคุณลักษณะทางสัณฐานวิทยาเบื้องต้น (passport data) ของกล้วยเล็บมือนาง ได้แก่ ความสูงต้น สีต้น ขนาดผล ลักษณะผล เป็นต้น โดยใช้แบบสำรวจพันธุ์พืชของกองคุ้มครองพันธุ์พืช ในพื้นที่ จ.ชุมพร ภูเก็ต นครศรีธรรมราช พังงา และสุราษฎร์ธานี

3. ศึกษาระบบนิเวศน์ของกล้วยเล็บมือนางใน จ.ชุมพร ภูเก็ต นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี โดยการเก็บข้อมูลดิน น้ำ อุณหภูมิ ความชื้น โรคและแมลงในพื้นที่ปลูก

- การบันทึกข้อมูล ตามแบบสำรวจพันธุ์พืชของกองคุ้มครองพันธุ์พืช

- เวลาและสถานที่

เริ่มต้น ตุลาคม 2553 สิ้นสุด กันยายน 2556

ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดชุมพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี พังงา และจังหวัดภูเก็ต

8. ผลการทดลองและวิจารณ์

สำรวจพื้นที่ปลูกกล้วยเล็บมือนางในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนได้แก่ นครศรีธรรมราช,ชุมพร,สุราษฎร์ธานี, พังงา และภูเก็ต พบว่าลักษณะการปลูกกล้วยเล็บมือนางส่วนใหญ่จะเป็นการปลูกแซมไม้ผลอื่น (เช่นเงาะมังคุดทุเรียน) ยางพาราหรือปาล์มน้ำมัน เพื่อเสริมรายได้ ซึ่งนิยมปลูกกันมากพื้นที่ภาคใต้ตอนบน เนื่องจากกล้วยเล็บมือนางมีลักษณะเด่นกว่าพืชอื่น ดังนี้

1. เป็นพืชที่ให้ผลผลิตยาวนานหลายปี ปลุกครั้งเดียวสามารถที่จะเก็บผลผลิตได้เป็นสิบปี
2. ปลุกด้วยหน่อ ซึ่งหาหน่อพันธุ์ได้ง่ายในท้องถิ่น
3. ให้ผลผลิตเร็ว หลังปลุก ประมาณ 9-10 เดือน ก็เก็บผลผลิตได้
4. รสชาติอร่อย เป็นที่นิยมบริโภคในท้องถิ่น
5. ราคาดีไม่มีปัญหาเรื่องการตลาด
6. สามารถแปรรูปได้หลายแบบ เช่น ก๋วยเตี๋ยวน้ำผึ่ง ก๋วยเตี๋ยวกอบแก้ว ฯลฯ

ข้อมูลลักษณะประจำพันธุ์กล้วยเล็บมือนางในจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการเข้าพื้นที่เพื่อสำรวจและศึกษาเชื้อพันธุ์กล้วยเล็บมือนาง ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน

14 ราย ดังนี้

- อำเภอพรหมคีรี   จำนวน 10 ราย
- อำเภอท่าศาลา   จำนวน 4 ราย

ตารางที่ 1 รายชื่อเกษตรกรปลูกกล้วยเล็บมือนางจังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	พื้นที่ (ไร่)	พิกัด
1	นายสินลา รัตนกาญจน์	27 ม. 4 ต. พรหมโลก อ.พรหมคีรี	7	47p0591692,utm0940279,30m.
2	นางสาวโสภา มุสิกะ	6/2 ม.2 ต. พรหมโลก อ.พรหมคีรี	17	47p0590693,utm0941720,36m.
3	นางทรงศรี ร่วมสนิท	7/1 ม. 4 ต. พรหมโลก อ.พรหมคีรี	1	47p0592316,utm0939925,30m.
4	นางบุญรุ่ง รัตนโรจน์	91/1 ม.4 ต. พรหมโลก อ.พรหมคีรี	8	47p0591444,utm0940427,31m.
5	นายสินลา รัตนกาญจน์	93/2 ม.4 ต. พรหมโลก อ.พรหมคีรี	7	47p0591685,utm0940333,31m.
6	นายนิพล มั่งสาทอง	92/1 ม.4 ต.พรหมโลก อ. พรหมคีรี	3	47p0591500,utm0940147,32m.
7	นายสงบ การะศรี	5/7 ม. 2 ต. พรหมโลก อ. พรหมคีรี	17	47p0591069,utm0940733,33m.
8	นางประจวบ มาจันทร์	102/2 ม.4 ต. พรหมโลก อ.พรหมคีรี	17	47p0592837,utm099668,33m.
9	นายฤทธิชัย จันท์เสน	22/2 ม. 4 ต. ดอนตะโก อ. ท่าศาลา	20	47p0593649,utm0946896,24m.
10	นางไสว โมราศิลป์	12/4 ม. 4 ต. ดอนตะโก อ. ท่าศาลา	3	47p0593633,utm0948122,31m.
11	นายสาคร สุขศิริ	29 ม. 4 ต. ดอนตะโก อ. ท่าศาลา	6	47p0594142,utm0946840,23m.
12	นายสมนึก จินจันทร์	26/3 ม. 4 ต. ดอนตะโก อ. ท่าศาลา	2	47p0593548,utm0946942,19m.

13	นางนิระมล โมราศิลป์	16 ม. 2 ต. บ้านเกาะ อ. พรหมคีรี	2	47p0591271,utm0943824,24m.
14	นางสุนีย์ พันธุ์พงศ์	17/2 ม. 2 ต. บ้านเกาะ อ. พรหมคีรี	5	47p0591179,utm0944117,28m.

พันธุ์กล้วยเล็บมือนางที่ปลูกในจังหวัดนครศรีธรรมราช จะมีลักษณะสีของกาบใบ มี 3 ลักษณะ คือ กาบใบสีเขียว, กาบใบสีแดง และกาบใบสีเขียวปนแดง แต่ที่พบมากในสวนเกษตรกรจะเป็นสายพันธุ์กาบใบสีเขียวปนแดงมากที่สุด ส่วนลักษณะที่เด่นของกล้วยเล็บมือนางในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช คือลักษณะการมีขนที่ผล ซึ่งเป็นลักษณะที่ดี เป็นที่นิยมของตลาด เนื่องจากมีรสชาติหวาน เนื้อแน่นกว่าสายพันธุ์ที่ไม่มีขน ส่วนสายพันธุ์ที่ผลไม่มีขนมีปลูกปะปนอยู่บ้างเล็กน้อย จากการสอบถามเกษตรกรพบว่าตอนคัดเลือกพันธุ์เลือกแบบมีขนมาปลูกทั้งหมด แต่ต่อมาก็จะเกิดลักษณะการไม่มีขนที่ผลเกิดขึ้นเอง ซึ่งคาดว่าจะเกิดลักษณะการกลายพันธุ์

2. ข้อมูลลักษณะประจำพันธุ์กล้วยเล็บมือนางในจังหวัดชุมพร

จากการได้เข้าพื้นที่เพื่อสำรวจและศึกษาชื่อพันธุ์กล้วยเล็บมือนาง ในพื้นที่จังหวัดชุมพรจำนวน 21 ราย ดังนี้

- อำเภอทุ่งตะโก จำนวน 3 ราย
- อำเภอสวี จำนวน 4 ราย
- อำเภอท่าแซะ จำนวน 9 ราย
- อำเภอปะทิว จำนวน 5 ราย

ตารางที่ 2 รายชื่อเกษตรกรปลูกกล้วยเล็บมือนางจังหวัดชุมพร

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	พิกัด
1	นางอำนวยการ วงศ์อนันต์	87 ม.11 ต.หงษ์เจริญ อ.ท่าแซะ	47p0525420,utm1200986,60m.
2	นายอนันต์ คลีเกษร	103 ม.2 ต.สลูย อ.ท่าแซะ	47p0521455,utm1194465,51m.
3	นายบุญกุล พุ่มพัว	208 ม.2 ต.สลูย อ.ท่าแซะ	47p0521268,utm1198585,26m.
4	นายดำรง ไตรนาก	433 ม.6 ต.สลูย อ.ท่าแซะ	47p0521226,utm1198524,51m.
5	นางกฤษณา สุริยันต์	84 ม.8 ต.ชุมโค อ.ปะทิว	47p0528981,utm1191823,126m.
6	นายทวีป แสงเดือนศรี	247 ม.6 ต.หงษ์เจริญ อ.ท่าแซะ	47p0526925,utm1194652,81m.
7	นางจันทร์เพ็ญ พรหมเทพ	2 ม.6 ต.หงษ์เจริญ อ.ท่าแซะ	47p0526631,utm1193562,72m.
8	นายนิรุทธิ์ ชุมแสง	196 ม.1 ต.ตะโก อ.ทุ่งตะโก	47p0558089,utm1111420,8m.
9	นายวิสุทธิ์ เกษแก้ว	29/1 ม.2 ต.ช่องไม้แก้ว อ.ทุ่งตะโก	47p0508476,utm1115029,15m.
10	นายนิรัช สุดสวาท	2/1 ม.5 ต.นาสัก อ.สวี	47p0508942,utm1126543,31m.
11	นางแจ้ สวัสดิ์วงศ์	33/3 ม.2 ต.ช่องไม้แก้ว อ.ทุ่งตะโก	47p0508702,utm1115034,21m.
12	นายภูวดล เสือมาก	23 ม.15 ต.นาสัก อ.สวี	47p0500705,utm1124110,38m.

13	นายสุรชัย ทองหอม	146/6 ม.7	ต.นาโพธิ์ อ.สวี	47p0511142,utm1129458,44m.
14	นายกิตพงษ์ ปานสวี	61/1 ม.5	ต.ครน อ.สวี	47p0501965,utm1141892,119m.
15	นางญาณิศา ขาวศรี	9 ม.4	ต.ทะเลทรัพย์ อ.ปะทิว	47p0528980,utm1187252,86m.
16	นางบุบผา แก้วเกตุ	239 ม.6	ต.หงษ์เจริญ อ.ท่าแซะ	47p0521455,utm1194465,51m.
17	นางระเบียบ จันทร์ตรา	84 ม.8	ต.สลวย อ.ท่าแซะ	47p0524568,utm1198741,78m.
18	นายเกษม บุญฤทธิ์	144 ม.4	ต.สลวย อ.ท่าแซะ	47p0528678,utm1195197,81m.
19	นายสุวรรณ เพ็ชรทอง	13 ม.7	ต.หงษ์เจริญ อ.ท่าแซะ	47p0525202,utm1193283,75m.
20	นางเตือนใจ ผลประทุม	5 ม.6	ต.หงษ์เจริญ อ.ท่าแซะ	47p0522846,utm1195361,60m.
21	นายชำเลื่อง ชันธุลี	231 ม.4	ต.หงษ์เจริญ อ.ท่าแซะ	47p0523961,utm1194398,61m.

พันธุ์กล้วยเล็บมือนางที่ปลูกในจังหวัดชุมพร จะมีลักษณะสีของกาบใบ มี 2 ลักษณะ คือ กาบใบสีเขียวและ กาบใบสีแดง แต่ที่พบมากในสวนเกษตรกรจะเป็นสายพันธุ์กาบใบสีแดงมากกว่า ส่วนผิวผลเกลี้ยงไม่มีขนผลใหญ่ ลักษณะลำต้นพอมสูงมาก เนื่องจากลักษณะส่วนใหญ่เป็นการปลูกแซมไม้ผลทำให้ต้องยึดลำต้นเพื่อรับแสง

3. ข้อมูลลักษณะประจำพันธุ์กล้วยเล็บมือนางในจังหวัดพังงา

จากการเข้าพื้นที่เพื่อสำรวจและศึกษาเชื้อพันธุ์กล้วยเล็บมือนาง ในพื้นที่จังหวัดพังงาจำนวน 3 ราย ดังนี้
- อำเภอกะปง จำนวน 7 ราย

ตารางที่ 3 รายชื่อเกษตรกรปลูกกล้วยเล็บมือนางจังหวัดพังงา

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	พิกัด
1	นายบุญช่วย คงทอง	10 ม.4 ต.กะปง อ.กะปง	47p0435296,utm0955413,44m.
2	นางเพ็ญศรี ทิมเดช	20/1 ม.4 ต.กะปง อ.กะปง	47p0434450,utm0955526,58m.
3	นางประนอม แซ่ตัน	33 ม.4 ต.กะปง อ.กะปง	47p0435083,utm0955318,39m.
4	นายปรีชา พลประสิทธิ์	32/1 ม.3 ต.บางไทร อ.กะปง	-
5	ประจิต แซ่ตั้ง	2 ม.4 ต.กะปง อ.กะปง	47p0435065,utm0955316,38m.
6	นายประสิทธิ์ พิมพ์ดีด	28 ม.4 ต.กะปง อ.กะปง	47p0434473,utm0955587,45m.
7	นายพงศ์ศักดิ์ หนูเขียว	12 ม.4 ต.กะปง อ.กะปง	-

พันธุ์กล้วยเล็บมือนางที่ปลูกในจังหวัดพังงา จะมีลักษณะสีของกาบใบ มี 3 ลักษณะ คือ

กาบใบสีเขียว, สีเขียวปนแดง และ กาบใบสีแดง แต่ที่พบมากในสวนเกษตรกรจะเป็นสายพันธุ์กาบใบสีเขียวปนแดงมากกว่า ส่วนผิวผลมีทั้งแบบมีขนและไม่มีขน ลักษณะการปลูกจะเป็นการปลูกแซมพืชอื่น เช่น ไม้ผล ปาล์ม น้ำมัน

4. ข้อมูลลักษณะประจำพันธุ์กล้วยเล็บมือนางในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากการได้เข้าพื้นที่เพื่อสำรวจและศึกษาเชื้อพันธุ์กล้วยเล็บมือนาง ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 3 ราย ดังนี้

- อำเภอเมือง   จำนวน 1 ราย
- อำเภอบ้านตาขุน   จำนวน 1 ราย
- อำเภอบ้านนาสาร   จำนวน 1 ราย

ตารางที่ 4 รายชื่อเกษตรกรปลูกกล้วยเล็บมือนางจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	พิกัด
1	นางสัจฉิ์ วิสัยคุณ	27 ม.4 ต.ขุนทะเล อ.เมือง	47p0541250 utm09996688,48m.
2	นายเชิบ โรจนวิเชียรรัตน์	79 ม.2 ต.เขาวง อ.บ้านตาขุน	47p0493735 utm0986987,91m.
3	นางอุไร แก้วศรีสุข	66/1ม.4ต.ควนสุบรรณ อ.บ้านนาสาร	47p0541250 utm09996688,48m.

พันธุ์กล้วยเล็บมือนางที่ปลูกในจังหวัดพังงา จะมีลักษณะสีของกาบใบ มี 2 ลักษณะ คือ กาบใบสีเขียวและสีเขียวปนแดง แต่ที่พบมากในสวนเกษตรกรจะเป็นสายพันธุ์กาบใบสีเขียวปนแดงมากกว่า ส่วนผิวผลเกลี้ยงไม่มีขน ลักษณะการปลูกจะเป็นการปลูกแซมพืชอื่น เช่น ไม้ผล ยางพารา

5. ข้อมูลลักษณะประจำพันธุ์กล้วยเล็บมือนางในจังหวัดภูเก็ต

จากการได้เข้าพื้นที่เพื่อสำรวจและศึกษาเชื้อพันธุ์กล้วยเล็บมือนาง ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต จำนวน 2 อำเภอ ดังนี้

- อำเภอกระทุ่ม   จำนวน 1 ราย
- อำเภอบ้านกลาง   จำนวน 1 ราย

ตารางที่ 5 รายชื่อเกษตรกรปลูกกล้วยเล็บมือนางจังหวัดภูเก็ต

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	พิกัด
1	นายสาคร ภัคดี	44/2 ม.2 ต.เทพกษัตรี อ.กลาง	47p 0424916, utm 0873102, 251 m.

พันธุ์กล้วยเล็บมือนางที่ปลูกในจังหวัดภูเก็ต จะมีลักษณะสีของกาบใบ มี 2 ลักษณะ คือ กาบใบสีเขียวและสีเขียวปนแดง แต่ที่พบมากในสวนเกษตรกรจะเป็นสายพันธุ์กาบใบสีเขียวปนแดงมากกว่า ส่วนผิวผลเกลี้ยงมีทั้งแบบมีขนและไม่มีขน ลักษณะการปลูกจะเป็นการปลูกแซมพืชอื่น เช่นไม้ผล ยางพารา

ตารางที่ 6 แสดงลักษณะพันธุ์กล้วยเล็บมือนางในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน

ลักษณะลำต้น	รายละเอียด
วิสัยของใบ	เป็นลักษณะโค้งลง(drooping)
ความสูงของลำต้นเทียม	สูง (high) มากกว่าหรือเท่ากับ 3.0 เมตร
เส้นรอบวงของลำต้นเทียม	ผอมเรียว(40-45 เซนติเมตร)
สีของลำต้นเทียม	เขียวปนเหลือง(green-yellow)
จำนวนหน่อ	5-10 หน่อ
ตำแหน่งของหน่อข้าง	ใกล้ต้นแม่
ใบ(Leaf)	รายละเอียด
การปรากฏขึ้นบนโคนก้านใบ	ปรากฏน้อย
ร่องของก้านใบ	เปิดปานกลาง
สีของขอบก้านใบ	ชมพูปนม่วงถึงแดง
ความยาวของขอบก้านใบ	มากกว่า 1 เซนติเมตร
ความยาวของแผ่นใบ	ยาว 221-260 เซนติเมตร
ความกว้างของแผ่นใบ	แคบ (น้อยกว่า หรือเท่ากับ 70 เซนติเมตร)
ความยาวของก้านใบ	สั้น(น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50 เซนติเมตร)
ลักษณะของแผ่นใบ	เรียบ
สีของแผ่นใบด้านบน	สีเขียว 7.5GY5/6
ความมันของแผ่นใบด้านบน	เป็นมัน
สีของแผ่นใบด้านล่าง	เขียวปนเหลือง 7.5GY6/4
ความมันของแผ่นใบด้านล่าง	ด้าน
ไขด้านล่างของแผ่นใบ	มีไขเล็กน้อย
รูปร่างของปลายใบ	มนเล็กน้อย

รูปร่างของโคนใบ	ด้านหนึ่งกลมอีกด้านหนึ่งแหลม
สีผิวด้านบนของเส้นกลางใบ	เขียวอ่อน 5GY5/5
สีผิวด้านล่างของเส้นกลางใบ	เขียวอ่อน 2.5GY8/6
ช่อดอก	รายละเอียด
ความยาวของก้านช่อดอก	สั้น (น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 เซนติเมตร)
ความกว้างของก้านช่อดอก	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 6 เซนติเมตร
สีของก้านช่อดอก	เขียวอ่อน 4. 5GY7/6
การมีขนบนก้านช่อดอก	มีขนเล็กน้อย
ตำแหน่งของครีอกล้วย	ทำมุม
รูปร่างของครีอกล้วย	รูปทรงกระบอก, แกนของครีอกเกือบตรง
ลักษณะปรากฏของครีอก	แน่น(สอदनิ้วมือได้)
รูปร่างของปลีกล้วย	รูปหอก
ใบประดับ	รายละเอียด
รูปร่างของโคนใบประดับ	ไหล่แคบ
รูปร่างปลายใบประดับ	แหลมเรียว
สีผิวด้านนอกของใบประดับนอก	ม่วงดำ
รอยแผลของใบประดับบนแกนกลาง	เด่นชัดมาก
พฤติกรรมของใบประดับก่อนร่วง	ม้วน
ดอก	รายละเอียด
สีพื้นฐานของกลีบรวมเชิงประกอบ	ครีม 2.5GY8/4
สีของก้านชูอับเรณู	ครีม
สีของอับเรณู	ครีม
สีพื้นของก้านเกสรเพศเมีย	ครีม
รูปร่างของก้านเกสรเพศเมีย	ตรง
สีของยอดเกสรเพศเมีย	ครีม
รูปร่างรังไข่	ตรง,โค้งเล็กน้อย
สีของดอกเพศผู้	ครีม
สีของดอกเพศผู้	ครีม

ผล	รายละเอียด
จำนวนผลต่อหวี	12-16 ผล
ความยาวผล	10-12 ซม.
รูปร่างของผลกล้วย	ตรงหรือโค้งบริเวณปลายผลเล็กน้อย
รูปหน้าตัดผลตามขวาง	เป็นเหลี่ยมเล็กน้อย,กลม,เส้นขนาน
รูปร่างปลายผล	แหลมยาว,คอคอด
ความยาวก้านผล	1-2 ซม.
ผิวของก้านผล	มีขน
สีของเปลือกผลดิบ	เขียว
สีของเปลือกผลสุก	เหลือง
สีของเนื้อผลดิบ	ครีม
สีของเนื้อผลสุก	ครีม
ลักษณะเนื้อ	แน่น
รสชาติ	หวาน
จำนวนของเมล็ดต่อผล	ไม่มีเมล็ด

9. สรุปผลการดำเนินงานและข้อเสนอแนะ

การสำรวจ รวบรวม และศึกษาเชื้อพันธุ์ของกล้วยเล็บมือนางในเขตภาคใต้ตอนบน เพื่อสำรวจลักษณะและพื้นที่การกระจายพันธุ์ กล้วยเล็บมือนาง ในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนคือ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 14 ราย ชุมพร จำนวน 21 ราย, สุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ราย, พังงา จำนวน 7 ราย และจังหวัดภูเก็ต จำนวน 2 ราย สรุปลักษณะพันธุ์กล้วยเล็บมือนาง ดังนี้

1. ลักษณะลำต้น

- ลักษณะวิสัยของใบ เป็นลักษณะโค้งลง(drooping)
- ความสูงของลำต้นเทียม สูง (high) มากกว่าหรือเท่ากับ 3.0 เมตร
- เส้นรอบวงของลำต้นเทียม ผอมเรียว (40-45 เซนติเมตร)
- สีของลำต้นเทียม เขียวปนเหลือง (green-yellow)
- จำนวนหน่อ 5-10 หน่อ
- ตำแหน่งของหน่อข้าง ใกล้ต้นแม่

2. ใบ

- การปรากฏขึ้นบนโคนก้านใบ	ปรากฏน้อย
- ร่องของก้านใบ	เปิดปานกลาง
- สีของขอบก้านใบ	ชมพูปนม่วงถึงแดง
- ความยาวของขอบก้านใบ	มากกว่า 1 เซนติเมตร
- ความยาวของแผ่นใบ	ยาว 221-260 เซนติเมตร
- ความกว้างของแผ่นใบ	แคบ (น้อยกว่า หรือเท่ากับ 70 เซนติเมตร)
- ความยาวของก้านใบ	สั้น(น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50 เซนติเมตร)
- ลักษณะของแผ่นใบ	เรียบ
- สีของแผ่นใบด้านบน	สีเขียว 7.5GY5/6
- ความมันของแผ่นใบด้านบน	เป็นมัน
- สีของแผ่นใบด้านล่าง	เขียวปนเหลือง 7.5GY6/4
- ความมันของแผ่นใบด้านล่าง	ด้าน
- ไรด้านล่างของแผ่นใบ	มีขนาดเล็กน้อย
- รูปร่างของปลายใบ	มนเล็กน้อย
- รูปร่างของโคนใบ	ด้านหนึ่งกลมอีกด้านหนึ่งแหลม
- สีผิวด้านบนของเส้นกลางใบ	เขียวอ่อน 5GY5/5
- สีผิวด้านล่างของเส้นกลางใบ	เขียวอ่อน 2.5GY8/6

3. ช่อดอก

- ความยาวของก้านช่อดอก	สั้น (น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 เซนติเมตร)
- ความกว้างของก้านช่อดอก	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 6 เซนติเมตร
- สีของก้านช่อดอก	เขียวอ่อน 4. 5GY7/6
- การมีขนบนก้านช่อดอก	มีขนเล็กน้อย
- ตำแหน่งของเครือกล้วย	ทำมุม
- รูปร่างของเครือกล้วย	รูปทรงกระบอก,แกนของเครือเกือบตรง
- ลักษณะปรากฏของเครือ	แน่น(สอดนิ้วมือได้)
- รูปร่างของปลีกล้วย	รูปหอก

4. ใบประดับ

- รูปร่างของโคนใบประดับ	ไหล่แคบ
- รูปร่างปลายใบประดับ	แหลมเรียว
- สีผิวด้านนอกของใบประดับนอก	ม่วงดำ
- รอยแผลของใบประดับบนแกนกลาง	เด่นชัดมาก
- พฤติกรรมของใบประดับก่อนร่วง	ม้วน

5. ดอก

- สีพื้นฐานของกลีบรวมเชิงประกอบ	ครีม 2.5GY8/4
- สีของก้านชูอับเรณู	ครีม
- สีของอับเรณู	ครีม
- สีพื้นของก้านเกสรเพศเมีย	ครีม
- รูปร่างของก้านเกสรเพศเมีย	ตรง
- สีของยอดเกสรเพศเมีย	ครีม
- รูปร่างรังไข่	ตรง,โค้งเล็กน้อย
- สีของดอกเพศผู้	ครีม

6. ผล

- จำนวนผลต่อหวี	12-16 ผล
- ความยาวผล	10-12 ซม.
- รูปร่างของผลกล้วย	ตรงหรือโค้งบริเวณปลายผลเล็กน้อย
- รูปหน้าตัดผลตามขวาง	เป็นเหลี่ยมเล็กน้อย,กลม,เส้นขนาน
- รูปร่างปลายผล	แหลมยาว,คอควด
- การตกค้างของซากดอกที่ปลายผล	มีก้านเกสรเพศเมียติดอยู่
- ความยาวก้านผล	1-2 ซม.
- ผิวของก้านผล	มีขน
- สีของเปลือกผลดิบ	เขียว
- สีของเปลือกผลสุก	เหลือง
- สีของเนื้อผลดิบ	ครีม
- สีของเนื้อผลสุก	ครีม
- ลักษณะเนื้อ	แน่น
- รสชาติ	หวาน

- จำนวนของเมล็ดต่อผล

ไม่มีเมล็ด

ลักษณะที่แตกต่าง

1. กล้วยเล็บมือนางที่ปลูกในภาคใต้ตอนบน จะมีลักษณะสีของกาบใบ มี 3 ลักษณะ คือ
  - กาบใบสีเขียว พบทุกจังหวัดในภาคใต้ตอนบน
  - กาบใบสีแดง พบมากที่จังหวัดชุมพรและ พังงา
  - กาบใบสีเขียวปนแดง พบมากที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ภูเก็ต พังงาและสุราษฎร์ธานี
2. ลักษณะการมีขนที่ผล พบมากที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พังงา และภูเก็ต ซึ่งเป็นลักษณะที่ดี เป็นที่นิยมของตลาด เนื่องจากมีรสชาติหวาน เนื้อแน่นกว่าสายพันธุ์ที่ไม่มีขน
  - ส่วนสายพันธุ์ที่ผลไม่มีขนพบที่จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี ส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช พังงา และภูเก็ตพบบ้างเล็กน้อย

ตารางที่ 7 สรุปลักษณะของกล้วยเล็บมือนางในแต่ละพื้นที่

จังหวัด	ลักษณะสีของกาบใบ	ลักษณะการมีขนที่ผล
นครศรีฯ	กาบใบสีเขียว, กาบใบสีแดง และกาบใบสีเขียวปนแดง	ส่วนใหญ่มีขนที่ผล ส่วนไม่มีขนมีเล็กน้อย
ชุมพร	กาบใบสีเขียว และกาบใบสีแดง	ไม่มีขน
พังงา	กาบใบสีเขียว, กาบใบสีแดง และกาบใบสีเขียวปนแดง	มีทั้งมีขนและไม่มีขน
สุราษฎร์ธานี	กาบใบสีเขียวและกาบใบสีเขียวปนแดง	ไม่มีขน
ภูเก็ต	กาบใบสีเขียว และกาบใบสีเขียวปนแดง	มีทั้งมีขนและไม่มีขน

10. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ได้ทราบแหล่งกระจายพันธุ์กล้วยเล็บมือนางในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน
2. ได้องค์ความรู้ในการผลิตกล้วยเล็บมือนางคุณภาพเพื่อเผยแพร่ให้กับเกษตรกรในพื้นที่และผู้สนใจ
4. ได้เพิ่มทางเลือกให้กับเกษตรกรภาคใต้ตอนบนในการสร้างรายได้เพิ่ม

11. คำขอบคุณ

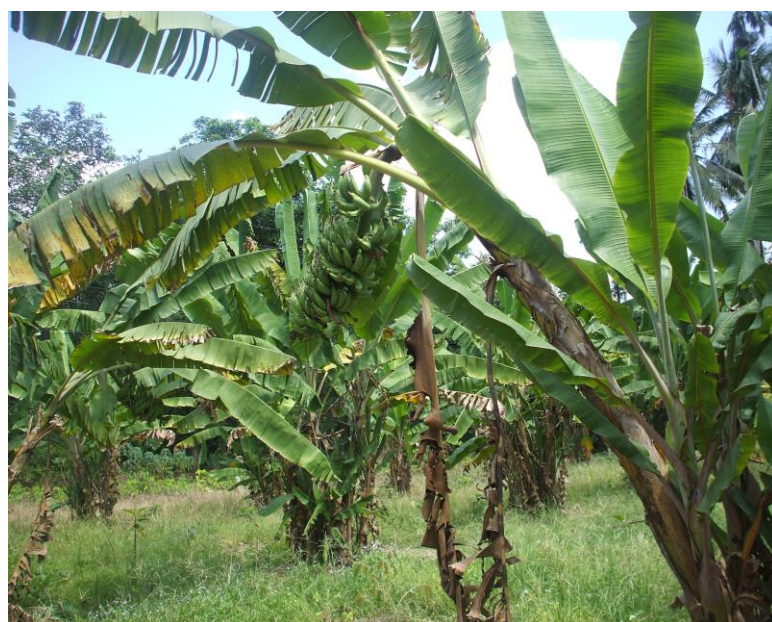
ขอขอบคุณ เกษตรกร เจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครศรีธรรมราช ที่ช่วยเหลือให้งานนี้ บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญฯ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 7 ที่ให้ คำปรึกษาในการทดลอง

12. เอกสารอ้างอิง

การปลูกกล้วย .www.ku.ac.th/e-magazine/march44/agri/banana. สืบค้นเมื่อ 14 ธันวาคม 2554

กรมวิชาการเกษตร. gap.doa.go.th/gap/ViewDetail2 .มาตรฐานการผลิตกล้วย.สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2554

13. ภาคผนวก

ภาพผนวกที่ 1, 2 ลักษณะแปลงกล้วยเล็บมือนาง

ภาพภาคผนวกที่ 3, 4 แสดงดอกและผลกล้วย

ตารางผนวกที่ 1 แสดงปริมาณน้ำฝน ปี 2553

Year/Month	ปี2553				
	นครศรีฯ	ภูเก็ต	ชุมพร	สุราษฎร์ฯ	พังงา
Jan	112.9	75.1	64	52.9	84.9
Feb	6.1	21.7	10.2	3.2	2.5
Mar	81.9	54.1	71.8	1.5	132.1
Apr	17.9	109.7	24.4	0.7	148.8
May	76.1	255.9	104	124.4	225.5
Jun	47.5	625.4	113.9	155.6	644.3
Jul	59.6	251.2	95.9	211.7	393.3
Aug	152.1	342.8	174.2	110.2	453.3
Sep	171.9	314.2	102.4	162.9	247.5
Oct	270.5	342.7	266.7	227.4	593.5
Nov	971.7	254.1	871.7	664.7	197
Dec	512.4	157.5	242.4	278.4	261.8
รวม	2480.6	2804.4	2141.6	1993.6	3384.5

ตารางผนวกที่ 2 แสดงปริมาณน้ำฝน ปี 2554

Year/Month	ปี 2554				
	นครศรีฯ	ภูเก็ต	ชุมพร	สุราษฎร์ฯ	พังงา
Jan	595.8	77	76.4	137	85.4
Feb	15.5	30.5	24.4	28.6	59.2
Mar	1267.5	547.5	604.3	809.4	561.3
Apr	127.1	131.8	35	53.1	214.3
May	188.3	152.1	218.4	88.6	405.9
Jun	84.6	210.1	170.9	69.5	396.8
Jul	114.8	216.4	117	118.8	452.8
Aug	225.1	554.1	119.4	159.4	772.9
Sep	92.5	316	256	94.7	594.1
Oct	483.9	480.3	180.4	160.1	472.4
Nov	560.4	282.7	313	81.7	162.3
Dec	370.9	114.6	82.3	177.9	104.7
รวม	4126.4	3113.1	2197.5	1978.8	4282.1

ที่มา: สถานีอุตุนิยมวิทยาศูนย์วิจัยข่าวนครศรีธรรมราช